

هاتفی: متاسفانه فروشندگان بهترین آثار صنایع دستی را لابه‌لای روزنامه می‌پیچند و به گردشگر تحویل می‌دهند.

فروشگاه‌های صنایع دستی تقویت می‌شوند

آقای حسین هاتفی فارمد با تاکید به ویژگی‌های صنایع دستی در جذب توریست گفت: "ممکن است گردشگران در جاهایی خاطرات ناخوشایندی از سفرشان داشته باشند و در مواردی با جنبه‌های منفی روبرو شوند اما صنایع دستی در همه جا حسی خوبی به مخاطب می‌دهد. بنابراین این بخش می‌تواند یک عامل قوی در راستای برقراری سفر جذاب و خوشایند برای گردشگر تلقی شود."

وی با اشاره به تعدد رشته‌ها، کیفیت و اهمیت صنایع دستی در کشور افزود: "صنایع دستی ما نیازمند تحول جدی است. یکی از اقداماتی که در زمینه حفظ و احیاء آثار صنایع دستی ضروری است، مکتوب‌سازی رشته‌های مختلف است."

هاتفی افزود: "در حدود ۴۵ سال است که صنایع دستی متولی دولتی دارد اما هیچگاه نتوانستیم این بخش را آن‌طور که شایسته است معرفی کنیم. در طول این سال‌ها متاسفانه هنوز نتوانسته‌ایم راه حلی برای بسته‌بندی محصولات پیدا کنیم و بابت توجیهی این بخش به حال خود رها شده است. فروشندگان صنایع دستی هنوز

خودروی ملی افتخار نیست بلکه تقویت و رشد صنایع دستی متنوع کشور که منحصر بفرد ایران است افتخار ملی به‌شمار می‌رود. این سخن را آقای حسین هاتفی فارمد معاون هنرهای سنتی و صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در گفت و گو با ماهنامه گردشگری سفر عنوان می‌کند. صنایع دستی کشور که از سوی کارشناسان میراث فرهنگی تا پیش از ۲۵۰ عنوان دسته‌بندی شده در زمره یکی از غنی‌ترین میراث فرهنگی است که برخی از آنها به دلیل نادیده‌انگاری‌ها و متناسب نبودن با نیازهای امروزی رو به افول می‌رود. ارتباط تنگاتنگ صنایع دستی با مقوله گردشگری به اندازه‌ای است که این دو عامل همواره در کنار یکدیگر رشد می‌کنند. به همین دلیل با اضافه شدن معاونت صنایع دستی به سازمان متولی گردشگری و انتزاع آن از وزارت صنایع به نظر می‌رسد سیاست‌گذاری در این بخش از یک برنامه بهتر و منسجم‌تری پیروی خواهد کرد تا بتوان به احیا و ارتقاء این میراث ملی در آینده امیدوار بود. آقای هاتفی ضمن آسیب‌شناسی مصائبی که طی غلبه شتابان نوگرایی بر صنایع دستی رفته است، به برنامه‌های امیدوارکننده‌ای اشاره دارد تا در آینده نه چندان دور شاهد قوت هر چه بیشتر چه در زمینه عرضه محصولات کارا و چه در زمینه شکل‌گیری شرکت‌های توانمند بخش خصوصی در این زمینه باشیم. این گفت و گو را می‌خوانیم.

فروشگاه صنایع دستی عکس: صبا زورادای

بهترین آثارشان را در لابه لای روزنامه می پیچند و به فروشنده تحویل می دهند. در حالی که صنایع دستی هندی و چینی که به هیچ وجه در حد، اندازه و ارزش صنایع دستی ما نیست در شکل ترین بسته بندی ها در اختیار گردشگران قرار می گیرد.^{۲۰} وی ادامه داد: دولت به عنوان سیاستگذار نه می تواند و نه دیگر تمایلی دارد تا امور تصدی گری را برعهده بگیرد. لذا در حال آماده کردن بستری هستیم تا در شهرک های صنایع دستی، بازارچه های بسته بندی نیز ساخته شود.

معاون هنرهای سنتی و صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری درباره واگذاری امور تصدیگریانه به بخش خصوصی گفت: دولت تا سال گذشته تصدی امور را برعهده داشت. خرید مواد اولیه، فروش آن به تولیدکننده، خرید محصول از تولیدکننده و فروش به مراکز صنایع دستی همه برعهده دولت بود. اما جای این سوال مطرح بود که با وجود تولیدکنندگان کثیری که در هنرهای مختلف صنایع دستی مشغولند دولت به چند درصد آنها می توانست مواد اولیه بدهد. درحالی که منجر به رانت نشود؟!^{۲۱}

وی ادامه داد: حتی در طول حمایت های دولت، برخی از تولیدکنندگان بدلیل آنکه در رقابت با دولت نتوانستند وارد شوند، کم کم خود را از صحنه رقابت با دولت کنار کشیدند و این بخش از حضور مقتدرانه بخش خصوصی تهی شد. بنابراین در بعضی از رشته ها تولیدکننده کم و حتی در مواردی منسوخ شده است. بطوریکه امروزه در فروشگاه های صنایع دستی از بیش از ۲۵۰ رشته صنایع دستی در نهایت ۵۰ رشته آن قابل مشاهده است.^{۲۲}

وی با تاکید بر اینکه امور خرید، فروش و صادرات باید برعهده بخش خصوصی باشد، گفت: نقش دولت نظارت و حمایت از بخش خصوصی است. در زمانی که سازمان صنایع دستی وجود داشت؛ شرکت های وابسته، صنایع دستی را ارزان تر می خریدند و با استفاده از امکانات دولت امور صادرات را برعهده می گرفتند. بنابراین کمرنگ شدن بخش خصوصی در این عرصه امر طبیعی بود.^{۲۳}

وی تهیه کارت پستال از صنایع دستی کشور، بخصوص برای ایام کریسمس برای خارج از کشور را یکی از راههای شناساندن صنایع دستی کشور به برون مرزها دانست و گفت: نمونه های صنایع دستی ما با کشورهای دیگر قابل قیاس نیست. اما تاکنون در تقویت بخش های زیربنایی و معرفی شایسته این هنرها موفق نبوده ایم و معاونت صنایع

دستی در سازمان برای معرفی و ارتقاء این بخش برنامه ریزی می کند.^{۲۴} وی با اشاره به رشته های منسوخ شده و یاد در حال منسوخ شدن گفت: در همه جای دنیا بدلایل پیشرفت علم و فناوری و امکانات روزمره زندگی، برخی از صنایع دستی کاربرد خود را از دست داده اند. امروزه حتی در روستاها از اسب و بعوان وسیله نقلیه استفاده نمی شود؛ بنابراین طبیعی است چلنگری نعل اسب انجام نشود چون توجیه اقتصادی ندارد. اما وظیفه دولت این است که از چند نفر از هنرمندان رشته های اینچنینی حمایت کند.^{۲۵}

وی ادامه داد: کاربری برخی از رشته ها مثل نمدمالی که امروزه در حال منسوخ شدن است را می توان با تغییراتی دوباره احیا کرد. امروزه در دنیا از نمدمال در ساخت کفش، کیف، گل سر و دمپایی استفاده می شود. در واقع نقش دولت اینجا روشن می شود چون فروشنده و یا تاجر هیچوقت بدنبال تغییر کاربری، طراحی و نیازسنجی نیست.^{۲۶} وی با ابراز تاسف از اینکه بسیاری از هنرمندان بدلیل عدم توجیه اقتصادی مایل نیستند به فرزندان شان هنر خود را انتقال دهند افزود: این یعنی مرگ هنر. دولت در حال بررسی است که بخش فنی با تغییر بازار و تغییر میدانی مطابق با سلیقه بازار، با تولید محصول مرغوب صنایع دستی ایرانی را زنده نگه دارند و از منسوخ شدن صنایع جلوگیری کند.^{۲۷}

وی افزود: در تمام استان های کشور طرح تشکیلات صنایع دستی وجود داشت که کار تصدیگری امور را برعهده می گرفتند. اما اکنون وظیفه آنها تغییر کرده و ستاد مرکزی سیاست آنها را تعیین می کند. از جمله سیاست های تعریف شده، آموزش رشته های مختلف صنایع دستی در مراکز بخش خصوصی و دولتی است.^{۲۸}

معاون هنرهای سنتی و صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری گفت: در حال حاضر ما در نمایشگاه های مختلف داخلی و خارجی زمینه حضور هنرمندان را فراهم کرده ایم. در داخل کشور، در نمایشگاه های ملی و سراسری زمینه حضور تمام استانها فراهم است و همه استانها برای ۵ رشته بومی خود غرفه می گیرند. ضمن اینکه غرفه برای حضور هنرمند رایگان است. در کنار فعالیت های داخلی، زمینه نمایشگاه های تخصصی صنایع دستی را برای صادرکنندگان فراهم کرده ایم و برای آموزش صادرات با مرکز توسعه صادرات هماهنگی های لازم انجام شده است.^{۲۹}

هاتفی با اشاره به اینکه صنایع دستی یکی از جاذبه های مهم و قابل تامل گردشگری به شمار می رود خاطر نشان کرد: در نمایشگاه های گردشگری سازمان که حدود ۲۰ بار در سال برگزار می شود چند غرفه به صنایع دستی اختصاص داده شده است.^{۳۰} وی یکی از مشکلات کشور را پراکنده کاری در حوزه های مختلف دانست و افزود: مهمترین ارکان صنایع دستی فرش است اما متولی آن وزارت بازرگانی است. البته مهم نیست که متولی این موضوع چه کسی باشد؛ بلکه مهم این است که با یک سیاست درست صنایع دستی کشور را حفظ و توسعه دهیم.^{۳۱}

وی به نقش صنایع دستی در حل بسیاری از مسائل اجتماعی کشور اشاره کرد و گفت: سهم عمده بزه های اجتماعی بدلیل توجه نداشتن به اهمیت صنایع دستی است. شغل دوم اکثر مردم ما در روستاها و شهرهای کوچک، صنایع دستی است. وقتی مشتری مناسبی برای تولیدات فراهم نشود به تدریج مردم به کلان شهرها مهاجرت می کنند و بدلیل عدم تخصص مناسب، افزایش آمار جرم و جنایت در کلان شهرها رو به فزونی می رود.^{۳۲}

هاتفی شناخت صنایع دستی کشور را نقش مهم در خودباوری و اعتقاد به سرزمین دانست و اذعان داشت: افتخار ملی ما تولید خودروی سمنند نیست چون در تولید خودرو هرچقدر هم که بدویم، به فناوری روز دنیا نخواهیم رسید اما صنایع دستی ما یک کار ویژه و منحصر بفرد است که در بارور کردن اعتماد ملی نقش موثر دارد.^{۳۳}

وی مهمترین چالش صنایع دستی را پیدا کردن بازار هدف برای فروش صنایع دستی عنوان کرد و گفت: اگر فرهنگ سازی درست انجام شود حتی می توان ویتترین سوپرمارکت را به فروش محصولات متنوع صنایع دستی کشور اختصاص داد که بسیار خریدار خواهد داشت.^{۳۴}

وی ادامه داد: باید از طریق بانک ها به تولید کمک شود چون در بحث اشتغال، حداقل هزینه و حداکثر بهره برداری در صنایع دستی رخ می دهد.^{۳۵}

